Излази три пута на недељу: Уторником, Четвртком и Суботом.
Стаје у Србији на годину 120 гр., на 6 мес. 60 гр., на 3 мес. 30 гр.; а у Аустрији: на годину 12 фор., на 6 мес. 6 фор., на 3 мес. 3 фор. без штемпларине.

ВИДОВ ДАН.

За огласе плаћа се по 2 гр. ч. од врсте за три пута.
Ненаплаћена писма примају се само од дописника и шаљу се на редакцију; а пренумерацију у наплаћеном писму прима администрација. Обе су у старом здању бр. 54.

БРОЈ 43. У Београду, 17. Априла 1865. ГОДИНА V.

У ово време, где толико много има да се ради, не ради се по готову ништа, и читаоцима својим морамо да кажемо, да у политичном свету нема ништа ново, барем ништа, што би знатно и од општег интереса било.

Кажемо: „што би знатно било“; јер новости незнатних могли бисмо неколико навести.

Међу такве узимамо и писмо, које је папа Пије IX. писао краљу Виктору Еманујилу. Многи политичари, а на име у Француској, хоће да виде ту први корак к измирењу Рима и Италије, па изводе већ ружичне наде за будућност апенинског полуострва. Овај оптимизам чини нам се да није на свом месту. Јер питање је ово: може ли се папство као световна сила измирити с Италијом као државом уједињеном? Одговор је ту јасан као и на друго питање: могу ли једно поред другог стајати две идеје, од којих једна другу одриче? Једна ту стоји а друга пада. Рим с папом и краљем каже нам да краљевство италијанско није уједињено, јер као што човек не може живети без срца, тако и Италија не може опстати без Рима — ту истину ваља увек пред очима да имамо. Хоће ли папа да буде суверен у цркви, то од измирења може штогод бити; а усхте ли да остане суверен у земљи, то је измирење празан сан. И сан мора остати, докле се год у ватикану држе старога шлендријана, јер тамо мисле да удицом могу вући дух времена, да је безбожност попустити духу времена. Ту се доиста не може рећи да се у ватикану преокренула политика, — ту је један само пут отворен, пут дела која приморавају.

Ново је, али опет не знатно, што се Лије с војском својом предао код Буркесвила. Пошто је пао Ричмонд, ово се и очекивало, нити то има утицаја на стање догађаја у Америци, јер падом престолнице решила се судбина јужних држава. У опште велика је одговорност у она три југовачка генерала, што се после 22. Марта још пуштају у отпор: с остатцима побијене војске не да се ништа израдити противу војске победоносне, и осим што ће се узалуд крв проливати таквим се отпором не може ништа постићи. Рат је очевидно престао, ма да још стоји Мобил на мехиканском заливу, ма да још бесне понеки гверилски вођи. Уашингтоново се прорицање испунило: „Свеза међу севером и југом прождреће робље“; али се испунила и нада његова: „да ће се на северу наћи толико правне свести, да правда победи.“ Јест, правда је победила, и Америка је навршила први период свог живота, па сад ступа у други политичне једнакости и по томе поуздане снаге. Уашингтон је државу створио, Линколн ју је направно правом државом правном, и вавек ће славно у историји Америке блистати године 1781 и 1865, као и јунаци тих година: Уашингтон и Линколн.

Завршујемо ово набрајање незнатних догађаја желећи и надајући се да ће они, који господаре садашњошћу, скорим озбиљно прионути да на једино солидном основу вековечног права и божанствене правде умире европско-американско човечанство. Правда као што је извор среће тако је и извор трајашноме миру.

Тешка је жалост постигла породицу Романова: велики кнез наследник почевши тек да живи већ је живот свој окончао.

Ако је горко растати се са светом у младости, у пуној нади, у почетку уживања, то заслужује да се оплаче што на један пут неста свега надања и свега уживања, које је могао имати потомак цар највећега царства у данашњем времену. Велика срећа чекаше упокојенога Николу Александровића, чекало га је да слободом и изображењем народним даље развије и усаврши препорођење царства, које му отац тако славно започе, — чекало га је да западну просвету распространи по далеком истоку и људе створи и онде где су до сад то били све само у полак, — чекало га је да народ руски, који према величини својој слабо до сад имаше утицаја у светским догађајима, постави на место, које му припада међу првим народима, — то је све чекало даровитога Николу II., као што би га историја назвала. Али зањ све пропаде: хладно мртво тело из Нице ће се однети у Петербург да се ту у Исакијевској цркви преда црној земљи.

Каква жалост за родитеље, сроднике, а и за целу Русију! Али су путови божији неиспитани — од несреће долази срећа, из облака сунце. Кад Бог Господ узе цару Александру II. најстаријег сина, то ће га обрадовати другом његовом драгом децом; садашњем новом наследнику царства Александру Александровићу подариће здравље и снагу и у њему после ове велике жртве благословити Русију новим благом и новом срећом.

Ми Срби, једноплеменици великога народа руског, делимо с њим тугу његову и надамо се да ће га Бог Свесилни у напредак поштедети од таквог тешког искушења.

ОРГАНИЗОВАЊЕ КРЕДИТА У СРБИЈИ.

II. КРЕДИТ.

Ко не зна да се свака привреда, приватна и народна, подиже на штедњи и производној употреби уштеђивања? А баш ово двоје ништа тако не помаже као *кредит*. О њему ћемо овде да говоримо.

Људи у саобраћају међу собом мењају своја добра једно за друго. Ово је душа саобраћају и ово се не мења никад и никако. Али се мењао и мења се начин како тај обрт бива. Најпре су људи давали за добро, које је њима требало, своје неко добро, које им није толико требало, а требало је оним другима. Србину кад је требало соли водио је вола у приморје и приморац му за вола даде со. Што су се потребе множиле и што већ не могаше бити да један човек ради све сам себи, што је подела рада све више јачала, све је то тежи и неспретнији постајао онакав обрт. Србин, коме је требало соли, требао је да тумара по приморју да тражи и да нађе човека коме треба његов во а има соли изобила. Овако је могло дуго времена да прође док се Србин не осоли а приморац не омрси. Новац је доскочио овој невољи; јер новац је постао добро, које је сваки радо примао, а то с тога, што је новац управо отелесена снага, којом се свакојаке намирнице потребама набавити могу. Новцем се посредује промена добара и новац је обртна посредница. Али се у саобраћају међу људма, у историјскоме развитку тога саобраћаја још друго двоје опажа. Промена или може одмах да се сврши тиме, што један даде своје добро или свој новац онога часа за друго добро па је свршен посао, или може да не буде та промена извршена одмах онога часа, него један даде своје добро другоме, а овај се обећа или и подјемчи за то дати друго добро или и то исто, него тек после неког времена које уговоре. Ето овака промена, при којој једна страна пушта другој да оно, што би дужна била да онога часа изврши, учини тек позније, јесте оно што се зове *кредит* — уступање својега добра некоме другоме основано на вери једнога човека у другога, да овај хоће и може да испуни на што се обећао.

Без кредита Србину, о коме би се н. пр. знало да на дому има хиљаду волова а дошао би на приморје сам, не би се дала ни једна ока соли, јер где нема вере ту се иште да се за сваку оку соли равна вредност у другоме каквом добру одмах положи. Без кредита требало би да сваки, који изађе на трг или у чаршију, понесе собом или све своје волове ако су му за трампу, или бар подоста новаца, особито кад не зна напред цену тржну или и кад не зна колико ће му бити од користи да купи чега, јер се без готових новаца не даје ништа. А некако и на жалост човеку не долазе потребе нити дух човечији спекулира само онда кад му у џепу звецка готов новац; човек има свакога дана својих потреба а опет нема баш свакога дана готова новца уза се — не да их *никако* нема, него их нема *уза се* ни онога часа при руци. — Без кредита велики број иначе имућних и солидних купаца морао би са свим с трга изостати. А из овога се одмах мислити може, да где је кредит, ту је и на тргу већа множина купаца — ту је тражња добара већа. Да узмемо све остале прилике једнаке — на тргу земље неке, у којој је кредит развијен, за то што је тражња већа, цена ће купњи — производима изнесеним на трг — стојати добро и подизаће се на више, него што су цене купњи у земљи у којој кредит развијен није. А кад цена производима какве индустрије, заната некога, добро стоји па се још и пење, онда је наравно да се тиме и сам *занат оној ободрава*. Отуда излази само од себе да где је кредит развијен, ту је обрт жив, ту је индустрија развијена — сваколика привреда народна напредна.

Ми смо простом анализом дошли да у две три речи кажемо *у опште* како кредит на продукцију утиче. Али би се огрешили — да тако кажемо — о достојанство кредита, кад бисмо престали овде, те да не покажемо још с неке стране за што је и са шта кредит благослов привреди народној.

У народу се губе и пропадају често и врло често најбољи дарови трговачки, индустријски а и други који не иду строго у круг материјалне привреде. Губе се и пропадају једино што немају посредница, да могу развити свој дар те бити себи и другима од користи. Ми не ћемо рећи да ће у земљи, где је кредит развијен, сваки, ко само мисли о себи да је Бог зна како даровит, и добити кредита; али при могућности, да се послужимо капиталом нечијим а да не морамо одмах онога тренутка дати накнаду за ту услугу, при могућности да се добије посредница производноме раду, заиста ће и доћи више талената у ред привредника народних.

Течни је капитал много покретнији него што се можда и мисли, а још највећма теченица, обртница — или већ како будемо назвали оно што посредује обрт. А ко не зна како по некад бива да на тргу нема довољно оне посреднице, да би се промена извршила у оној мери, у какој би иначе могла! Многи и веома користан посао не би се могао никако ни започети, ма да би од њега очевидне користи целој привреди народној дошле, и ма да је највећма за веровање да ће после некога времена донети толико приноса да се отуда може богато накнадити онај капиталиста који даде својега капитала на кредит. Још се зна да има предузећа којима треба само капитала да се у покрет доведу а после се сама својом привредом држе. Без кредита не би се могли земаљски извори никако ни црпсти у пуној мери или тек веома позно. (Продужиће се.)

НАРОДНИ САБОР СРПСКИ У КАРЛОВЦИМА.

Тридесетдруга седница од 15. Марта 1865.

Живковић чита протокол 30-те седнице.

Комисар јавља да је од мајора барона Рајчића добио молбу на сабор због типографије; после из Бечкерека о тамошњој гимназији да се у њој изравна српски језик с мађарским, и другу из Бечкерека, у којој се моли да место одређених 5 буду само 3 свештеника.

Патријарх пита да ли важе и оне молбенице, које су на њега управљене.

Комисар: Важе.

Др. *Милетић*: Дакле закључено је да остане једна богословија а више богослова, зато треба међу науке да дође и економија и дијететика укратко.

Комисар: Тога нема нигде, ни у којој богословији, не може дакле ни код вас бити.

Др. *Милетић:* Ја знам поситивно да се у Пожуну у јеванђеличкој гимназији у 7-мом разреду и у лицеју предаје економија и дијететика, и то баш за оне, који се свештеником чину посвећују, а тако исто предаје се и у београдској богословији, зашто се дакле не би могло и код нас завести?

Комисар: Славни саборе! При састанку у првој и другој седници ја сам предложио да се изашље одбор ради измиривања с Румунима. Потом да се оба народа међу собом договоре како да се на угодан начин ова ствар деобе реши. И та је ствар већ дошла била до тога, да се готово сврши, али се прекиде, и не избере се одбор, него се одложи на време кад дођу Румуни. Дођоше и Румуни. Дужност ми је налагала, да позовем и једну и другу страну на поравнање, како би се одвратиле доцније последице, које би из решења те ствари по ову или по ону страну можда неповољно испале, као што је код сваког суда. То сам учинио; ту се свакојаких гласова изродило, па сам морао прекинути. Доцније је пак њег. светост г. патријарх предложио да се одбор наименује, који би извидео све што се ове ствари тиче. Одбор је био изабран на то, па започео и радио свој посао. Кад је готов био, рекао сам да ћу и ја доћи, и после да ће се та ствар свршити, и та је ствар опет у конференције дошла и ја сам славном сабору оставио на то времена, а видим да ствар није свршена и није дошла до измирења, које је мени жао. Ја сам то предлагао зато, што је жеља њег. величанства да се измарите, и оба народа да се међу собом споразумеју и сами ту ствар реше. Има неких гласова који су ту говорили, да они као нису народни представници, од народа послани, и не знам шта. Али, господо моја, то не стоји, они су народни посланици као и ви, они су на позив њег. величанства од народа изабрани и опуномоћени и овамо послани, дакле они заступају народ румунски, онако исто као и ви српски, и могу договарати се и радити у име народа румунског. Тако сам ја и наредио пре неки дан да се та ствар реши, али ми рекоше да нису одборници још с рачуном готови, и тако одложим за суботу, и тај дан предузме се ствар, но у конференцијама. Сад, као што вам је познато, Румуни одоше, а ствар још није свршена. Сад ми је задатак, и савест ми налаже, да пријатељски позовем и најпонизније замолим да се бар у најмањој форми жељи њег. величанства задоста учини, и зато молим светог патријарха, гг. владике и славни сабор да се овде бар у толико изразите да нисте могли или нисте хтели изравнати се с Румунима, или на послетку да нећете ни то да ми кажете.

Др. *Милетић* (комисару): Пре свега морам од сабора одбити пребацивање, да он с почетка није хтео одбор да избере да извиди румунске ствари. Ја сам баш предлагао два одбора, а од ових један за фондове како у опште тако и у погледу према Румунима, но ваше високоблагородство приметило је да се и избор другог одбора одложи док Румуни не дођу (Комисар: То није тако!), тако је, и није истина, да је сабор ствар одлагао кад су Румуни дошли. Више је времена прошло, за које су Румуни радили сами и себе информирали, па онда је тек ваше високоблагородство сабору јавило да су они дошли и сабор позвало да изашље одбор, који би с њима ствар расправљао. Томе је противан био цео сабор, али само за то, што не могаше одобрити начин. Прошло је опет дуже времена кад је њег. светост с нова покренула ту ствар, и кад истом после тога би сабору захтевање румунско саопштено у изводу протокола, одбор је изаслан, да се о ствари информулује. Одбор је радио свој посао, и спрам величине посла свршио га је брзо и резултат своје радње сабору поднео. Што се спомиње да су Румуни заступници свога народа као и ми, то признати не могу, јер кад би то били, они би овде у сабору седели, а они су место тога одмах у почетку кад се бирао митрополит отишли са сабора, нити се сада враћају, чим су показали, да сами не сматрају себе за чланове овога сабора. Они су од владе овамо позвани и могу се као владини повереници сматрати, али никако као повереници свог народа, који још ни организације своје није добио. У таком случају ми се немамо с ким погађати; а што је њихов митрополит рекао, да ће бити свршено што он за народ свој сврши, то ми немамо гарантије да ће румунски народ апсолутну власт његову у томе признати. Ствар је ова дакле само наша унутрашња, и ми не можемо разићи се а да је не свршимо и да не закључимо шта у тој ствари мислимо, да би се по томе администрација фондова наших владати могла. Никако дакле не можемо ми ограничити се на то, да само констатујемо да нисмо могли или да нисмо хтели погодити се с Румунима, кад немамо пред собом друге стране, која би на погодбу опуномоћена била, но морамо приступити к претресу одборског извештаја и казати шта мислимо о фондовима и манастирима нашим спрам Румуна.

Миланковић (старији): Ишло се за тим, да се зна, како ствари стоје, да се изнађе правда и истина. За то је сабор и изаслао одбор, да извиди истину. Овај је то радио и доказао. У једно је и калкул измирења пронашао, и то калкул такав, да праведнији не може за Румуне никад бити. За калкул су узете душе, и то садашње а не њихово постепено растење од првобитности па до данас, што би најправедније било, и по том калкулу прорачунало се. А будући је и сам известитељ одбора говорио и мени и другима да је у овој ствари највише акта и других извештаја, који су за то нужни били, добио од г. секретара Рајића: за тода би се преглед целе ствари још боље схватио и добио, ја мислим и предлажем да се позове г. секретар, коме су ове ствари најбоље познате, јер он о њима толико времена ради, да нам стање фондова у погледу Румуна овде сад потанко разложи, пак да се онда пређе на даљи рад.

Комисар: То није нигде обичај, нити је икад било, да се у сабор позивају дуги вештаци осим посланика, и оно што су г. др. Мандић и г. др. Натошевић позвани били у синодски одбор било је изванредно, а то се може као у одборима чинити и таково што преслушати, а то је одбор чинио и овде свој извештај прочитао.

Жупан *Петровић*: Што г. Миланковић предлаже да се секретар уведе у сабор, то сад није нужно, ако се он употребио у одбору. Тамо је то за то учињено, да би он, који се од дуже времена и много пре бави тим стварима, лакше могао искупити податке или барем упућивати одбор на њих, и да би тако овај пре свршио свој посао. Одбор је то све учинио и сакупио сав материјал, и на томе је основан рачун; и тако сад овде није нуждан секретар да се запита на ново. С тога прелазим то и враћам се на саму ствар у опште. Румунска је ствар најнежнија што чека да се реши, она дира у живац како Румуна тако и Срба, она ће решити будућност како једних тако и других. Сабору је задатак, да та два народа, који су од толико векова у љубави, сродном и пријатељском сношају били, и у напредак у љубави одржи, макар да су административно одељени, јер то лежи у интересу и Срба и Румуна а такође и у интересу владе. Саме околности изискују ту љубав, јер ако нас каква спољашња узрујаност затече у раздору, не само ћемо ми, него ће и Румуни, па и сама влада губити. Треба ту потхрањивати међусобну лубав, а љубав ће се одржати, ако захтевања њина узмемо у призрење и тако их измиримо, да интерес нашег народа задовољимо, а њих не увредимо. И ја сам био у одбору, кад су акта прегледана и кад се казало, да Румуни правно немају ништа тражити нити од куд шта захтевати; од тог одступити не можемо; али кад се узме у призрење, да су Румуни прилагали и у фонд клирикални и неприкосновени, и кад су меморандум свој предали, казали су да ће у нечему попустити од своје претензије и да нам руку пријатељства и љубави пружају: онда и ми не ћемо гледати шта је по праву, него како је по калкулу. Има три основе, по којима је прорачуњено, и то прво: тасови — по тој имају они нама давати, друго: интеркалари — ту би они имали да приме 103.000 фор., треће: посмртине владика — и с овима имали би да приме 212.000 фор. Ја мислим, да смо ми Срби познати као људи од карактера, а и пословица нам каже: „Отето проклето“, да ако ћемо тога да се држимо, треба да им дамо, па у љубави да останемо; јер то лежи у интересу оба народа. А што се тиче манастира, ти им се, као што одбор изјављује, не могу дати, јер то су српске задушбине, које особито наш народ поштује и љуби, и што би се баш тиме промашила слога и узајамност, која нам је толико потребна, почем би се отуда понајпре изродила мрзост народна. Ја се за мене као посланика не бојим што би наш народ рекао да смо издали манастире, него се бојим што би рекао: то су нам Румуни отели; простом се

БОРБА У ЖИВОТУ.

Први део.

(Продужење.)

„Него није нам то сад посао, Владо,“ рече доктор. „Ти престајеш бити под мојим туторством од данас, остављаш нас пун пунцат науке каку ти је могла дати школа у овоме месту, а учење у Лондону још ће додати томе што треба и што ти овако сеоски доктор, као што сам ја, није могао дати; ето си сад на путу у свет! Први је рок што га је твој покојни отац одредио ето истекао те ћеш сад као властан од себе поћи да испуниш његову другу жељу; и пре него што се сврши течај од три године, што ћеш провести по лекарским школама на страни, ти ћеш нас заборавити. Шта, ти ћеш нас заборавити најдаље кроз шест месеца!“

„Већ ако — али ви знате боље! За што да вам о томе говорим?“ рече Влада смешећи се.

„Ја не знам баш ни о чему ништа“, одговори доктор. „Шта ти велиш, Марице?“

Марица играјући се шољицом изгледаше као да хоће да каже — да му је просто нека их заборави ако може. Милка јој претисну румене образе на своје лице и смешаше се.

„Мислим да нисам био неправичан и непоштен вршећи аманет“, продужи доктор; „али свакојако треба да се по закону ослободим дужности данас; па ево наших пријатеља добрих Сничића и Крагића с пуном торбом актова, рачуна и докумената да ти се преда што ти је остало (милије би ми било да је мало повише, али нека, — ти треба да постанеш велики човек па да сам стечеш), и да се све што треба потпише, запечати и исправи.“

„И сведоцима потврди како закон прописује,“ рече Сничић одгурнувши од себе свој таљир и вадећи из торбе писма нека, која његов ортак намешташе по асталу, „па будући су, докторе, Сничић и Крагић били сатутори с вама што се тиче масе, то ће нам требати ваше две слуге да се потпишу — умеш ли да читаш Ђукомовице?“

„Ја нисам удата, господине,“ рече Климента.

„А, е опрости. Ја не бих мислио,“ прожваће Сничић погледајући чудновату слику. „Дакле ти знаш да читаш?“

„По мало,“ одговори Климента.

„Оно што се чита при венчању читаш дан и ноћ, је ли?“ дода адвокат у шали.

„Да видите није!“ рече Климента. „То је врло тешко. Ја читам само напрстак.“

„Читаш напрстак!“ повиче Сничић. „Шта будалиш девојко?“

Климента рече: „Јесте, па и треницу од орашчића.“

„Гледај сад. Какво ти је то чудо?“ рече Сничић па разрогачи очи.

Онда се Милка уплете да каже како свака од оне две стварке имају на себи уписану неку пословицу и да то чини цепну књижицу у Клименте, која се није баш много забављала изучавањем књига.

„О, то ли је дакле, то ли је!“ рече Сничић: „јест, јест, ха, ха, ха! А ја помислих већ да је полудела била, јер некако и изгледа тако“, промумла бацивши кришом поглед на Клименту. „Па, шта пише на напрстку, Ђукомовице?“

„Ја нисам удата, господине!“ примети опет Климента.

„Па ако ниси биће ш! је л' де?“ рече адвокат. „Дакле шта каже напрстак?“

Како је сад Климента, пре него што ће одговорити, најпре отворила цеп па онда завирила уњ да види је ли ту напрстак, који ту не бејаше, — како је онда опет загледала у други један цеп па опазивши га, као какав скупоцен бисер на дну у дубини, извади на страну све

народу не може та ствар разложити, нити је он схвата, ако му се каже да им се то из народног интереса поклонило. А кад би се манастири дали Румунима, наш би народ сматрао то као отето, пак идући тамо могли би се заваћати, кавцити и крвити; а је л' у реду да ми то учинимо и осећање народно повредимо? Ја велим да није! А уверен сам да и сами Румуни, кад виде да им дајемо онолико колико можемо, и да им пријатељски на сусрет идемо, не ће и не могу рећи, да то није братски, а и висока влада не ће нам замерити. Ја мислим да ће и славни сабор бити мога мишљења, т. ј. да не ће пристати да се Румунима и манастири издаду.

Чарнојевић: Ја се не упуштам у питање, шта се има да ради. Наш је задатак поштење; а с поштењем смо увек до сад радили, па нам нико, па ни сами Румуни не могу ништа замерити. Кад бисмо хтели по закону поступати, онда не би они ништа добили; јер закон каже: да онај, ко се од кога дели, отуд нема никаква дела, нити интереса тражити, али ми то не ћемо, ми им дајемо што је њихово. Царски комисар нам је рекао да су Румуни дошли, и предложио нам је, да се одавде изашље одбор, а ја сам на то казао, да онај, који што тражи, треба да дође овамо и сабору то своје тражење поднесе, а ми ћемо на то одговора дати; неки су још приметили, да има доста празних места, па нек дођу и седну. Они су били овде већ четрнаест дана и радили о својој ствари, и онда преко г. комисара послаше сабору свој посао. Сабор изасла од своје стране одбор, да изнађе шта је чије. Одбор је изнашао а ми смо рачунали и праведно и поштено. Дошло је већ и до решења; али ево чујем да су Румуни отишли; управо ја и не знам да су и били овде, знам то приватно, видео сам их више пута код њег. светости на ручку, и често су, готово сваки дан, са мном у кавани за једним столом седели, али не знам да су дошли јавно и за дело свог народа, не знам да су народни посланици. Кад би они били то, дошли би амо на сабор или би на сабор упутили свој меморандум; али они тога не учинише, него су меморандум дали царском комисару, и овај нам га саопшти тек у изводу некаквог не знам с киме и пред ким направљеног протокола. Да су они хтели братски требало је да су то нама дали, али тим што нама нису дали, показали су да не ће братски, од нас је поштено што смо ми учинили, а они су показали да немају васпитања ни поштења, и да не знају такта у поступању. Они су дакле отишли, па „вечна им памет" (Смех), ми пак треба сад да направимо меморандум, и да им дамо њихову и последњу крајцару, па ма и интерес на интерес. Што се манастира тиче, ту нема нико власти да поклања, него нам је свима дужност да бранимо. Не знам шта је то, — овде се све говори о влади, о политици, о интересу владином, о некој политичној дужности према влади, на коју се обзирати морамо; то је мени као нека пресија на слободно мишљење и слободну вољу сабора. (Комисар: Овде нема пресије никакве, није то пресија!) Ми смо овде српски сабор, заступници српског народа, који радимо и уређујемо црквене, школске, просветне и фундационе ствари нашег народа по нашем праву, на основу наших привилегија и земаљских закона; ту нас нема нико заводити. Та сви народи па и сами Јевреји имају право, да се у реченим стварима слободно уређују како је за њих добро, и како би народ у напредак боље напредовао и процветати могао. А ми, који смо крвљу то заслужили, да морамо као на милост нечију гледати! Ја хоћу што је право; ја баш браним владу, јер и влада хоће оно, што је право. Ми што радимо, морамо слободно и поштено радити; ми треба да саставимо меморандум, из кога нека цео свет и сама влада и наши потомци и ко год хоће увиди шта хоћемо и шта смо хтели, и да смо ми само поштено и право радили. (Живио!)

Др. *Радојчић:* Међу нама и Румунима ласно може бити измирење, јер то је, господо, жеља и једног и другог народа, а и корист државе изискује. Довољан нам је за то операт одбора, који је сабору поднесен; нека се он узме за основу, јер одбор, који га је израдио, састављен је од најврснијих људи из овога сабора, којима смо поверење овде поклонили, а жеља је нашега народа да се братски без туђег утицаја измири с народом румунским, с којим смо толико векова били у вероисповедној свези, кога је јерархија српска примила у закриље да веру своју спасе и ком је снага нашег народа и морално и религиозно и социјално и интелектуално увек као сродној у вери браћи у многим непогодама у помоћи била. А да је, господо моја, жеља народна да се измиримо, то и отуда видимо, што је и наша журналистика (погледајући у Милетића) то питање заподрла и баш за то измирење с Румунима говорила да треба њих да оставимо да се уреде како знају; па кад видимо да је то жеља целог народа, онда ово наше споразумљење треба да се оснива не само на правди, него и на великодушности, а то, господо моја, и за то, што је њег. величанство наш премилостиви цар ту ствар сабору на решење дати благоизволео, а није другом оставио нити себи задржао. Ово је врло важан моменат, треба дакле у расуђење узети, али не равнодушно или страсно, него пригрлити к срцу; ја мислим, господо моја, да не ћемо страсти дати маха, јер ако ту ствар испустимо из руку, онда је предајемо судбини и на велику коцку стављамо. Па онда као што смо худе среће у сваком погледу, ако нам та ствар зло испадне, зар не ће народ с пуним правом рећи, да на овом сабору лежи грех, што није помогао да се испуни жеља Румунима, коју је прихватила жеља целог народа нашег. Господо моја, решљивост и слога помажу победи, а половне мере осујећавају и извесну победу, то нам и историја сведочи. А за Румуне ја од своје стране мислим да и у њиховом интересу лежи да се с нама у пријатељству и споразумљењу раставе. А кад и они мисле у љубави с нама да се раздвоје, онда могу апеловати и на нашу великодушност, а за цело не ће тако далеко ићи, да нам наше народно осећање увреде. Зато, господо моја, код тог питања мислим да би сабор добро учинио, да прими мишљење оних људи, који су ову заједину и руководили, а то су наши архијереји. По њиховом дакле упутству треба ову ствар да једнодушно и с достојанством решимо.

(Продужиће се.)

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

* **У Београду, 17. Априла.** У стању смо јавити, да ће се и ове године држати у Београду трка коњска с наградама, и то трећи дан Духова, као саставни део народне светковине која нам предстоји. Награде и правила за трку, која ћемо у другом листу моћи саопштити, остала су она од прошле године, с тим само главнијим изменама, што су из прве и друге трке искључени коњи, који су лане ма коју прву награду добили, што ће се за трећу трку тежина јахача и целог такума мерити и знатне у тежини разлике према јачини коња у справедљиву сразмеру доводити дометањем оловних зрна у појас тркачима, и што ће се дозволити, да се после четврте трке и поједина лица за свој рачун коњима у опкладу утркују.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

Последњих се ових дана с више страна потврђивало, да Аустрија захтева да се сазову шлезвиг-холштајнски сталежи па да се посаветују о судбини своје земље. Ствар стоји са свим друкчије. Пруска је та, која предлаже да се сазове народно заступништво полабских војводства, и то или по изборном закону од год. 1848 или на широј каквој основи, коју би велике немачке силе одредиле. Као што „*Норд. Алг. Цтг.*" извештава, понајпре би то заступништво имало да реши ствари финанцијске, а на име како ће се подмирити ратни трошкови, издавати пензије од пређашњега и садашњег рата, каква ће се накнада дати различитим претендентима, и да се признају државни поверитељи из пређашњег рата, Данској исплати натраг сума, коју је Августенбурговићима у име накнаде издала, и т. д. Даље вели „*Нордд. Алг. Цтг.*" да Пруска не ће никако допустити да се Шлезвиг узме у немачки савез, докле год „партикуларистичне" тежње не даду јој накнаду што јој се увеличала служба којом има да заштићава увеличану савезну земљу. По томе би се Шлезвиг имао само бранити. Пруска политика не само не боји се претресања ове ствари, него још и захтева да се претреса, па војводства да се увере да је неправедно што јој се пребацује да је саможива.

„*Ендепанданс*" дознаје да су се у Берлину решили, да неприлике, које имају код куће са сабором, савладају тиме, што ће војводства придружити својим земљама. Стало их шта му драго, то ће гледати да учине што је пре могућно, а на то ће се сабор у Берлину распустити или одложити. Онда ће по француском начину завести опште гласање, позвавши народ да изрече пресуду између владе и сабора. Народ ће изабрати кандидате, које му влада предложи и т. д. Но Пруска је и принуђена да иде таквом политиком. Како је Италија с 23 милиона житеља постала велика сила, тим Пруска бива тек шеста велика сила; и ту Пруска не може друкчије него да се увелича, јер не може стајати иза Италије. Прилика је при томе да ће Пруска и леву обалу Рајне уступити Француској.

Из Берлине су једно одељење нижих војничких чинова за обучавање и санитетску команду отправили у војводства да попишу све, који су за војничку службу, и приуготове што треба за рекрутирање.

Данас, 17. ов. м., царска се руска породица имала крепути из Нице, враћајући се у Петербург преко Немачке. Кад се при издисању читала великоме кнезу наследнику молитва на „исход душе", царицу је мајку издала била сва снага те је пала у несвест, и сад се боје и за њено здравље. 13. ов. м. набалзамљено је мртво тело упокојеног великог кнеза; јуче пак, 16. ов. м., имало се пренети на једну руску убојну лађу, која ће га однети у Кронштат. 14. ов. м. руски су се великодостојници, којих у Ници код цара има 75, поклонили новоме наследнику великом кнезу Александру Александовићу. У колико се по телеграфу могло наредити, 13. ов. м. имала су се по свим црквама у Русији и по посаобинским капелама од 10 до 12 часова држати опела. У Петербургу се од сената, који је у перманенцији, под великим кнезом Константином саставио одбор регентски, који ће управљати царством до повратка царева. Више пута се већ поговарало да у Русији раде да престолницу преместе у Москву, где је у старо доба и била, као што се Москва и назива првопрестолна. Сад кажу да су се многи чланови државног савета и управног сената сложили да ту ствар на ново покрену, и озбиља се занимају мишљу о премештању престолнице, па ће то и да предложе у државном савету, ако можда већ и нису.

„*Нов. Сл. Преса*" чује да се међу аустријском и румунском владом радило да закључе уговор за узајамно издавање преступника или оних који се за преступљења туже, и Аустрија је готова била пристати на такав уговор, али се поступку том успротивила Порта, која не само не признаје кнезу Кузи право да као вазал закључава међународне уговоре са страним силама, него је и код Аустрије протестовала, изјавивши да је неумесно, да сила, која је уговорима везана, закључује самосталне уговоре с вазалом партиним.

12. ов. м. посланички је дом државног сабора аустријског после ускрпњег одмора започео на ново своје седнице, али није могао ништа радити, јер не беше довољно посланика. 13. ов. м. скупио се прописани број посланика

запреке што га заклањаху, као: једну мараму, једно парче воштане свећице неке, једну загрижену јабуку, једну поморанџу, злехуду неку крајцарицу, неку амајлицу против грчева, један катанац, некаке маказе у једној гужви крпа, увијене као да хоће да породе неке маказице, па онда опет једну гужву дрњака, неколико клупчади конаца, једну игленицу, некаке упрљане хартијце и један колач, а све те ствари даваше једну по једну Британу да држи — све то описати не вреди много. Нити опет, како је дочепала џеп горе за грло и тако га претисла (јер је овакав џеп способан био да замакне и дата нестане у какоме другом) и како се искривила и остала у томе положају, који се иначе ни мало не слагаше с анатомијом човека и са законима тежине. Доста, да је на послетку изнела на прсту напрстак и заструже треницом орашчића; а литература обојих ових споменика била је већ на путу да се излиже од честога трења.

(Продужиће се.)

те је сабор могао предузети своје послове. Настављао је решавати буџет, и ма да не беху у седници сви чланови опозиције, ипак је одобрено све у смислу финанцијског одбора влади противноме. Али сабору као да предстоји знаменита катастрофа. „*Мер. Кор-дент*“, који је у свези с многим одличним посланицима народним, јавља да сва опозиција хоће да се разиђе са сабора. „Како ће се свршити борба између министарства и сабора?“ пита поменути лист, сравњавајући посланички дом с исполином Антејом, који је кад би год дирнуо у мајку земљу (која се ту уподобљава народу) увек добијао нове снаге, а на послетку ипак угњављен био. „Хоће ли се разбуктати у својој пређашњој жестини, или ће ово време што истече, ова тишина у парламентарним саветовањима ублажити духове па их склонити да попусте? Министарство треба на сусрет да изађе, посланици се не могу оставити свог гледишта, а министарство мораће на то да се склони; јер би највећа непамет од њега била, кад би се с народним заступништвом пуштао у борбу на пољу финанцијском где мора бити поражено. У једној се ствари сви слажу, и најжешћи ће се бој отворити кад се започне саветовање о војничком буџету. Али има друго нешто, што ће направити највећи сукоб, а то је Бергеров предлог, којим се објашњава 13. §. устава. Буде ли тај предлог одбачен, или се не учини никаква погодба, која би опозицију могла успокојити, то ће ова онда сва у скупу положити свој мандат и разићи се, јер не сме гледати, где се тај параграф изврће тако, да цео устав постаје обмана.“

„*Фатерланд*“ се опет враћа на оно писмо, које је папа писао Виктору Емануилу. Ту се — као што знамо — краљ позива да представи кандидате, који би се поставили на владичанске столице, којих у Италији има много упражњених, те тим начином да учини крај привременом стању, у ком су ове дијецезе, које треба да се попуне. Краљ је склоњен учинити по овом позиву, и тога ради је бившег министра а садашњег народног посланика Вегецију послао у Рим да са светом столицом уговори како то да буде. Но Вегеција има још и друго нешто да сврши с папином столицом. Њему је т. ј. препоручено да се у послу своме држи Персињије, а папа је добро примио што му Персињија предлагаше. Вегеција ће понудити папи 20 милиона ренте за римски зајам, који се по септембарском уговору има пренети на Италију. Кажу да је прилика, да ће му та понуда бити примљена. У осталом сад се много говори да ће се римска држава уредити тако, да управа дође општини у руке, и житељи по крајевима изван Рима, који су за сада још подвргнути попиној влади, да имају сва права италијанских грађана, и право да могу служити у италијанској војсци. При том Италијанцима би слободно било да кроз те крајеве пролазе са својом војском, а само у Рим не би смели дирати. А и у Риму сву би управу вршила сама општина, а папи би слабо шта остајало до само што би се звао да је „суверен“.

Седнице француске законодавном телу биће завршене 19. Маја. — 12. ов. м. у Паризу се догодило грозно једно политично убијство. У 3 часа по подне дође у посаобину руску неки странац и заиште да говори с посланиковим секретаром. Истом што овај дође а зачу се велика вика, и секретар се пет пута прободен ножем нађе обливен у крви својој. Зликовац је на вику, која се дигла, ухваћен, али је још двојицу ранио. Секретар је умрьо.

Све више излази на видик да цар Наполеон намерава од Алжира направити вазалну државу под управом Абд-ел-Кадера. Но томе се противи садашњи губернатор алжирски маршал Мак-Макон, који мисли да се ту мора направити држава војничка. „*Конституционел*“ пише да фанатизам међу Арапима и њихове бунтовничке похлепе постају све веће. Маршал Мак-Макон мисли да му ваља против тога устати са свом строгошћу, без икакве штедње; цар напротив рекао је један пут: „ја сам цар не само Французима него и Арапима“, и: „Алжир није насеље у правом смислу речи, него је арапско краљевство“, па по томе мисли да домаће житељство може задобити за француску владу новим повластицама ма и на штету насељеника. „*Конституционел*“ не каже какве би те повластице биле, али опште се држи да ће бити то, да се арапски део Алжира врати Абд-ел-Кадеру као вице-краљевство, које би у вазалној свези стајало с Француском. Абд-ел-Кадер би био вице-краљ, стајао би под заштитом владе француске, насељавању Европљана ишао би на руку и издржавао војску од 60.000 људи. Он сад долази у Париз, и цара ће пратити на овом путу његовом.

У Мадриту се сенат занима оним крвавим сукобом између народа и војске. Генерал Прим јавио је да при оваким приликама какве су настале не могу напредњаци више остати да се не умешају. Дани су министарству избројани, јер краљица не може задржати министарство, које је најгаднијим начином власт своју употребило на зло. Министар унутрашњих дела Гонцалес Браво изјави да сви министри узимају одговорност за оно што је учињено, јер иза ђачке демонстрације прикривени су вођи револуције, који хоће да нападну на престо и на династију.

По накнадним гласовима из Нова Јорка од 1. ов. м Џонстонова је војска 29. пр. м. стајала код Смитфилда јужно од Релига. С Лијом се предало у свему 25.000 војске, која је сва заједно с официрима на дану реч отпуштена кући. Официри су задржали оружје, а Лију је допуштено да се склони у Велтон. На Мобил се почело јуришати 23. пр. м. Северцима се неколике оклопнице лађе разорене неким машинама, које су у воду турене, па се запалиле кад оне на на њих наиђоше. Оним, што је президент Линколн прогласио да су јужна пристаништа затворена, иде се на то, да се закрати извоз памука, који је вашингтонска влада узаптила за се а југовци га дали Енглезима у залогу за зајам који су од њих добили. Наредба је дакле ова управљена против Енглеске.

НАЈНОВИЈА ПОШТА.

Из Америке донела нам је нова пошта грозне гласове. Линколн је убијен! 2. ов. м. у вече у театру се пуцало нањ, и сутра дан је умрьо. Пуцало се и на министра Севарда и на његовог сина. Овај је последњи већ умрьо, а отац му лежи тешко рањен и нема наде да ће оздрави. И генерал је Грент хтео да дође у театар, али је случајно одазван био у министарски савет те тако остао спасен. Убице су два брата по имену Бут, и утекли су у Балтимору, но ту су ухваћени. Шерман продире једнако напред, и југовци су отишли из Релига. Због Линколнове смрти сви су послови у Новом Јорку стали. — Секретар руске посаобине у Паризу, за кога напред јављамо да је прободен, зове се Балш, и само је тешко рањен, а није умрьо, и надају се да ће се спасти. Убица је некадашњи поручник из руске војске, коме посаобина не хте дати новаца да иде у Ницу да види цара. — Белгијском је краљу опет зло. — Италијанска је скупштина 13. ов. м. са 153 гласа противу 47 одобрила Селин предлог закона о финанцијама заједно са зајмом од 425 милиона. — Пруска је флота већ скоро сва смештена у килско пристаниште.

Курс. # ц. 5 фр. 12½ н., сребро 6,35%.

ОГЛАСИ.

Продаје. 27. у Подгорици окр. црнор. добра Јована, Стоје и Николе браће Јовановића; — 28. Апр. у Београду добра Станоја Богдановића земљоделца, — и у Убу имање Живка Радовановића.

У правительствено-военой радионици овдашньой преко пута военe Академіе има знатна количина одпадака чояны, плетены и кожны разны (фурди) као и краяца чояны на продаю; тога ради позива се свакій, кои хоће да купи ове одпадке, да 26. ов. месеца дође у авлію предпоменуте радионице, где ће се на лицитаціи фурда продавати, и траяће лицитація док се годъ сва не распрода. (1—3)

Е. № 1078. Изъ канцеларіе економногъ оделѣня военогъ министарства 13. Априла 1865. у Београду.

Како ће управительство вароши Београда све оне ствари, кое су на лутріи съ баломъ, 13. Фебруара ов. год. у користь ововарошке болнице држаной, овой припале, на данъ 29. ов. мес. пре и после подне одъ 9 до 12. и одъ 2. до 6. сахата на лицитаціи предъ управительствомъ на великой піяци за готове новце продавати: тако овимъ свакога, кои бы шта купити желио, позива да реченогъ дана тамо дође. Између ствариій, коихъ е на брою преко 200, има разнихъ чаршава, више комада за хальине, разнихъ чарапа, ципела, папуча, дуванских и за новце кеса, везених ястука, шалова за вратъ, баядера, разнихъ чирака, дивита, таньира, сервиза за кафу, и т. д., одъ порцулана финогъ и хинескогъ сребра, разнихъ чаша, бакарних тепсія, литографисанихъ слика и разнихъ другихъ ствари. (1—1)

№ 7893. Издано одъ стране управительства вароши Београда 16. Априла 1865. у Београду.

ЗА ЧИТАЊЕ.

Хоћу да продам мој плац у сокаку од два бела голуба наспрам варошке болнице, који се по своме пространству и на два поделити може. Које муштерија, нека ми се јави да чује услове, а ови су пробитачни.

У Београду. 13. Априла 1865.

Коста Лекић
(2—3) бројач у министарству финанције.

Два плаца у једној огради на друму, који од војничке академије води к Топчидеру, продајем из слободне руке. Ко жели купити, нека ми се погодбе ради пријави. Услови су за купца пробитачни.

У Београду 13. Априла 1865.

(2—3) КОСТА Н. Х. СЕЛАКОВИЋ.

Кућу г. Николе Костића у чаршији, коју сам узео био под кирију од Ђурђева дана, издајем другоме, јер сам остао у своме досадашњем квартиру. Ко би хтео узети, нека ми се пријави.

У Београду 16. Априла 1865.

(1—3) **Ламбра Ђорђевић.**

Потписани имају част објавити поштованој публици, да су у кући г. Тасе Терзибаше на великој пијаци отворили гостионицу, где ручак и вечеру издају како у кући тако и изван куће на месец по умереној цени. Јела су кусно зготовљена и послуга је добра.

У Београду 18. Априла 1865.

Јован Димитријевић.
(1—3) **Фердинад Алт.**

Мој плац на теразијама, који обузима с лица 32 хвата и три шуха, продајем из слободне руке. Ко жели купити или цео или у деловима на хватове, нека се погодбе ради јави мом сину Милану сваки дан од 2 до 3 часа по подне.

У Београду, 12. Априла 1865.

(2—3) АЛЕКСА СИМИЋ.

Потписани се препоручује за предузимање свакојаких **грађевина, за уређивање фабрика од сваке руке, намештање водовода, мостова, студенаца на пирк** и т. д.

Преко њега се могу из најсолиднијих фабрика и под гарантијом добавити **сваког рода машине, справе и оруђа за грађевине, шприцаљке за гашење ватре** и т. д.

У Београду 26. Марта 1865.

ТОДОР СТЕРН,
машински грађански инцинир из Беча,
обитава у Дука-Пешикиној кући
(4—6) на Зереку.

При княжеско-србској стаћној войсци упразнено е едно место помоћника апотекарскогъ, съ годишньомъ платомъ 300 талира. Кои би одъ гг. дипломираны апотекара то место добити желео, нека се прошеніемъ своимъ, коему надлежни документи имаю у оригиналу или у достовереной копіи приключени быти, на г. министра военогъ до последнѣгъ дана месеца Мая ове год. обрати. За услове се поставля знанѣ србскогъ езика или баремъ коегъ одъ славенски езика. (3—3)

Е. № 315. Изъ канцеларіе економногъ оделѣня военогъ министерства 22. Марта 1865 у Београду.

Издаје и уређује Милош Поповић.

У државној штампарији.